

Piia Liimatainen

**TURKISSOMISTEISEN JUHLAPUVUN SUUNNITTELU JA
VALMISTUS LINNAN JUHLIIN**

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Vaatetusalan koulutusohjelma

Lokakuu 2012

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Tekniikka-liiketalous, Kokkola-Pietarsaari	Aika Lokakuu 2012	Tekijä/tekijät Piia Liimatainen
Koulutusohjelma Vaatetusalan koulutusohjelma		
Työn nimi TURKISSOMISTEISEN JUHLAPUVUN SUUNNITTELU JA VALMISTUS LINNANJUHLIIN		
Työn ohjaaja Pia Blomström	Sivumäärä 39+2	
<p>Opinnäytetyön toimeksiantajana oli pedersöreläisen kansanedustajan, Mats Nylundin vaimo, Ann Nylund. Työn aiheena oli turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu ja valmistus. Opinnäytetyön tavoitteena oli turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu- sekä valmistusprosessin tutkiminen kokonaisuudessaan. Tarkoituksena oli ottaa selvää mitkä asiat vaikuttavat idean syntyyn sekä kehitykseen ja kuinka paljon tulee muutoksia suunnitteluprosessin edetessä ideasta valmiiksi tuotteeksi ja mistä mahdolliset muutokset johtuvat. Tavoitteena oli myös selvittää, mitä kaikkea on otettava huomioon ennen suunnittelun ja valmistuksen aloittamista.</p> <p>Käytännön osuus tehtiin ensin. Haluttiin nähdä minkälaisia asioita tulee vastaan niin suunnittelussa, kuin valmistuksen edetessä. Käytännön osioon kuuluu turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu, kaavoitus ja valmistus toimeksiantajalle linnan juhliin.</p> <p>Työssä käytettiin systeemianalyttistä lähestymistapaa eli käytännössä tapahtuvaa suunnittelun, valmistuksen ja tuotekehityksen tutkimista. Työn pohjana käytettiin Pirkko Anttilan systeemiesimerkkiä, käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen teoreettinen mallia joka on myös tuotesuunnitteluprosessin realistisen arvioinnin malli.</p> <p>Toimeksiantaja oli tyytyväinen koko pukukokonaisuuteen. Aikaa suunnitteluun sekä valmistukseen oli rajallisesti mutta lopputulos oli kuitenkin onnistunut.</p>		

Asiasanat

Hopeakettu, juhlapuvun kaavoitus, silkki, suunnitteluprosessi, turkissomisteinen juhlapuku, valmistusprosessi.

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Unit for Technology and Business, Kokkola - Pietarsaari	Date October 2012	Author Piia Liimatainen
Degree programme Degree Programme in International Business, Department of fur design		
Name of thesis DESIGNING AND MAKING A FUR- DECORATED EVENING GOWN TO THE INDEPENDENCE DAY RECEPTION		
Instructor Pia Blomström		Pages 39+2
<p>The subject of this thesis was designing and making a fur decorated evening gown to the Finnish Independence Day reception. The commissioner for this thesis was a congressman´s wife, Ann Nylund.</p> <p>The aim of this thesis was to inspect the entire process of designing and making an evening gown using fur as the material. The purpose was to investigate what kind of things affect the generation of ideas and their development and possible changes that occur in the process and the reasons behind these. Furthermore, also to observe what things need to be considered before the process of designing and making can be started.</p> <p>The practical making process consisted of designing, modeling and making of the fur-decorated evening gown. This practical part was done before theory part because the wish was to see what kinds of things affect the process.</p> <p>In this thesis a systematic analytic approach was used. In other words, the designing, making and product development that were parts of the practical process, were investigated. For the basis of this thesis, the system example of Pirkko Anttila was used. That is a theoretic model of handicrafts and format designing and making. It also is the realistic evaluation model of the product design process.</p> <p>The process was very interesting. The commissioner was pleased with the work. She got a special fur-decorated evening gown to wear at the Finnish Independence Day reception. Even though the time was limited, the end result was success.</p>		

Key words Designing process, fur decorated evening dress, modeling of evening dress, silk, silverfox

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TOIMEKSIANTO	2
3 SUUNNITTELUPROSESSI JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	3
3.1 Ulkoiset vaikutteet	4
3.2 Sisäiset vaikutteet	4
4 SUUNNITTELUPROSESSIN VAIHEET	6
5 MATERIAALIVALINNAT	8
5.1 Silkki-Taffetas Taft	8
5.2 Turkis-Hopeakettu	9
5.3 Muut materiaalit	13
6 JUHLAPUVUN SUUNNITTELUPROSESSI	14
6.1 Suunnitteluprosessin ulkoiset vaikutteet	14
6.1.1 Naisten juhlapukeutuminen	14
6.1.2 Itsenäisyyspäivän vastaanotto	15
6.1.3 Toimeksiantajan esittely	16
6.2 Suunnittelijan sisäiset vaikutteet	16
6.2.1 Orimattilan turkis	17
6.2.2 Pukuompeijan perustutkinto	17
6.2.3 Vestonomiopinnot	17
6.3 Mallin suunnittelu ja valinta	18
6.4 Valittu malli	20
7 JUHLAPUVUN VALMISTUS	22
7.1 Kaavoitus ja kuosittelu	22
7.2 Leikkuuasetelma	26
7.3. Sovitusvaatteen sovitukset ja sovituserämuutokset	26
7.4 Juhlapuvun valmistus	28
7.4.1 Kankaan leikkaaminen	29
7.4.2 Silkkipuvun ompelu	30
7.5 Turkissomisteiden valmistus	31
7.5.1 Turkisnahan avaaminen, kostutus, naulaus ja konetus	32
7.5.2 Turkisnauhojen valmistus ja kiinnitys	32
8 VALMIIN TYÖN LUOVUTUS TOIMEKSIANTAJALLE	36
9 POHDINTA JA TULOKSET	37
LÄHTEET	38
LIITTEET	
KUVIOT	

- KUVIO 1. Käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen teoreettinen malli**
- KUVIO 2. Luonnonväristä hopeakettua**
- KUVIO 3. Hopeakettu (Vulpes vulpes)**
- KUVIO 4 . Punaiseksi värjätty hopeaketun nahka**
- KUVIO 5 . Luonnoksia**
- KUVIO 6. Luonnoksia**
- KUVIO 7. Luonnos valitusta mallista**
- KUVIO 8. Järjestys naisten perusmittojen ottamiseen**
- KUVIO 9. Organzahuivin muotoilua nuken päälle**
- KUVIO 10. Sovitusvaatteen leikkuuasetelma**
- KUVIO 11. Hameen sovitus**
- KUVIO 12. Organzaosan muotoilua/suunnittelua toimeksiantajan päälle**
- KUVIO 13. Hameen leikkuuasetelma**
- KUVIO 14. Toppiosan leikkuuasetelma**
- KUVIO 15. Hameen ompelua suorasaumakoneella**
- KUVIO 16. Naulattu hopeakettu nahkapuoli päällä**
- KUVIO 17. Turkisnauhojen kiinnitystä organzaan**
- KUVIO 18. Organzahuivi takaapäin**
- KUVIO 19. Valmis huivi kiinnitettynä pukuun**
- KUVIO 20. Turkiksen kiinnitys viittaaan**
- KUVIO 21. Valmiin puvun viimeistelyä luovutustilanteessa**

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu ja valmistus. Opinnäytetyön tavoitteena on turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu- sekä valmistusprosessin tutkiminen kokonaisuudessaan. Tarkoituksena on ottaa selvää mitkä asiat vaikuttavat idean syntyyn sekä kehitykseen ja kuinka paljon tulee muutoksia suunnitteluprosessin edetessä ideasta valmiiksi tuotteeksi ja mistä mahdolliset muutokset johtuvat. Tavoitteena on myös selvittää, mitä kaikkea on otettava huomioon ennen suunnittelun aloittamista.

Käytännön osuus tehdään ensin. On haluttu nähdä minkälaisia vaiheita tulee vastaan niin suunnittelussa kuin valmistuksen edetessä. Käytännön osioon kuuluu turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu, kaavoitus ja valmistus toimeksiantajalle linnan juhliin.

Työssä käytetään systeemianalyttistä lähestymistapaa eli käytännössä tapahtuvaa suunnittelun, valmistuksen ja tuotekehityksen tutkimista. Työn pohjana käytetään Pirkko Anttilan systeemiesimerkkiä, käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen teoreettinen malli, joka on myös tuotesuunnitteluprosessin realistisen evaluaation eli arvioinnin malli.

2 TOIMEKSIANTO

Toimeksiantona oli suunnitella ja valmistaa turkissomisteinen juhlapuku linnanjuhliin. Toimeksiantajana oli pedersöreläinen Ann Nylund. Nylundin mies, kansanedustaja Mats Nylund, oli saanut kutsun linnanjuhliin ja tästä syystä hänen vaimonsa tarvitsi puvun vuoden 2007 itsenäisyyspäivän vastaanotolle presidentin linnaan. Nylund halusi pukunsa somistettavaksi turkiksella, koska hänen veljellään on turkistarhaustausta. Juhlapuvun lisäksi suunniteltiin myös asukokonaisuuteen sopiva iltalaukku sekä turkissomisteinen villakangasviitta. Tarkoituksena oli myös tukea ja tuoda näkyvyyttä Pohjanmaan alueen turkistoiminnalle.

Pukukokonaisuus suunniteltiin käyttäjäkeskeisesti eli toimeksiantaja oli prosessissa mukana heti alusta asti. Suunnittelu tapahtui tiiviissä yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Puku suunniteltiin ja valmistettiin toimeksiantajalle mittatilaustyönä eli sekä puku että villakangasviitta valmistettiin hänen omien mittojensa mukaan.

3 SUUNNITTELUPROSESSI JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Suunnitteluvaihe on todella mielenkiintoinen ja voisi sanoa, että tärkein osa tuotteen syntyä ajatellen. Suunnitteluprosessiin vaikuttavat tekijät on jaettu päätyyppihin, sisäisiin ja ulkoisiin vaikuttajiin. Näiden päätyyppien sisältö koostuu jollain tavalla kaikesta tuotteen syntyyn vaikuttavista tekijöistä.

Suunnitteluprosessi on tehtävä huolellisesti ja aikaa todella kannattaa käyttää niin paljon kuin mahdollista. Ideoita voi löytää melkein mistä tahansa ja milloin tahansa, esineiden muodoista, varjoista jne. On paljon erilaisia asioita, jotka vaikuttavat tavalla tai toisella idean syntyyn ja sen kehitykseen. Tässä prosessissa tuotesuunnittelulla tarkoitetaan vaateen muodon ja mallin suunnittelua. Kuten muukin taide, muotitaide voi olla puhdasta inspiraatiota, joka sisältää unelmia, tutkimista, ylilyöntejä, parodiaa sekä kannanottoja. (Vekkeli, Fleming & Viikamo 2005, 11.)

Suunnittelu- ja valmistusprosessi on moniulotteinen tapahtuma. Siihen on panostettava oman persoonallisuuden kaikki eri ulottuvuudet. On myös pystyttävä hallitsemaan materiaaliset ja henkiset resurssit sekä osoitettava hallitsevansa tehtävän organisoinnin ja toteutuksen teknologia, jolla tarkoitetaan sosioteknisiä valmiuksia. (Anttila 2005.)

1950-luvulla salonkimuoti koettiin vahvasti inspiraation lähteenä. Yksilölliset puvut, erityisesti juhlapuvut innoittivat suunnittelijoita ja moni halusi jopa perustaa oman salongin. Teollistumisen myötä yksilöllinen pukusuunnittelu jäi vähemmälle teollisen tuotesuunnittelun tullessa yleiseksi. 2000-luvun alusta lähtien kiinnostus yksilöllisten uniikkivaatteiden suunnitteluun on taas alkanut kiinnostaa suunnittelijoita. (Gronow, Koskennurmi-Sivonen, Salo & Vekkeli 2001, 4.)

3.1 Ulkoiset vaikutteet

Ulkoisia vaikutteita ovat kaikki mitä tapahtuu tai mikä vaikuttaa suunnittelijan ympäristössä. Kaikki mahdolliset suunnitteluprosessiin vaikuttavat tekijät on todella tärkeä huomioida jo heti suunnittelun alkuvaiheessa. Erilaisia vaikutteita saadaan sekä otetaan vastaan työn edetessä. Sekä asiakkaan että suunnittelijan arvot ja asenteet ovat olennaisia asioita, jotka vaikuttavat lopputulokseen. Ulkoapäin tuleva informaatio on myös ulkoista vaikuttamista suunnitteluprosessiin. Ulkoista informaatiota on faktatieto, viriketieto ja testattu tieto.

Arvojen, asenteiden ja mielipiteiden muodostamassa hierarkiassa ylimpänä ovat ideologiat. Tämän jälkeen tulevat arvot, asenteet lopuksi mielipiteet. Sisäisen kuvan tai mallin eli sisäisen representaation avulla ihminen ohjaa toimintaansa. Tämä kuva on muodostettu ulkoisesta todellisuudesta. Aina on olemassa toiminnan kohde. Ensin se on ajatuksellisena motiivina sekä tavoitteena saaden lopulta aineellisen muodon psyykkisen- ja käytännön toiminnan kautta. (Anttila 2005.)

3.2 Sisäiset vaikutteet

Suunnittelijan omat henkilökohtaiset arvot, arvostukset, tarpeet ja asenteet ovat niin kutsuttuja tuotteen suunnitteluun vaikuttavia sisäisiä vaikutteita. Henkilökohtaisia arvoja ovat ne asiat, jotka tekevät onnelliseksi ja motivoivat jokapäiväisessä elämässä. Väitetään, että arvot ja asenteet ovat elämän perusta.

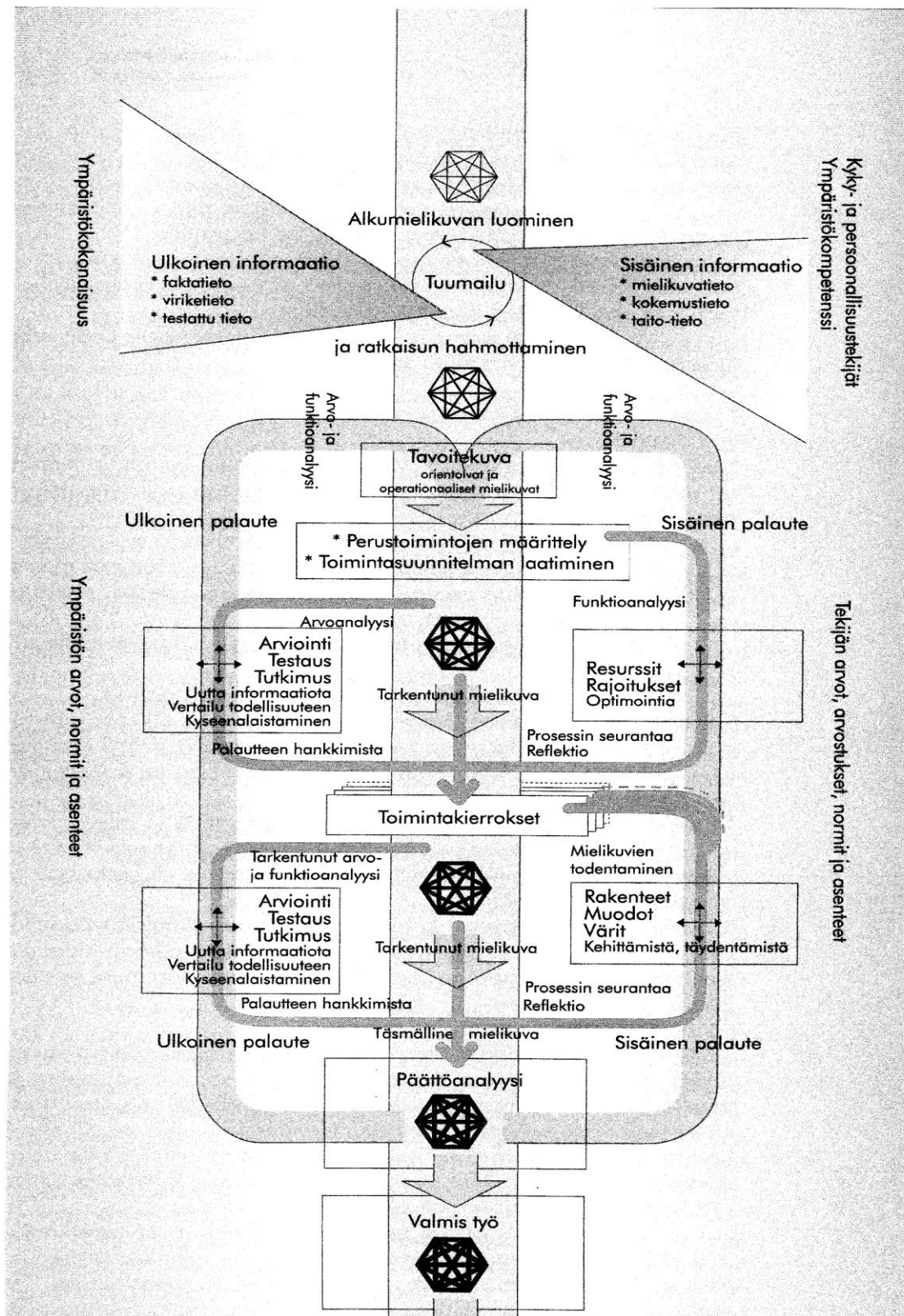
Arvot ohjaavat toimimaan oman arvomaailman mukaisesti ja tekemään päätöksiä myös niiden pohjalta. Jokainen yleensä osaa määritellä omat arvonsa. Asenteet eivät ole niin synnynnäisiä kuin arvot. Arvot ohjaavat asenteita, mutta niin tekevät myös ympäristö, kulttuuri, uskonto ja kokemukset. Arvot ja asenteet kulkevat käsi kädessä sekä yksityisessä elämässä että yritysmaailmassakin. Arvot ovat ihmisten ajattelussa ja yhteiskunnan kulttuurissa vallitsevia käsityksiä yksilöiden, yhteiskunnan ja ihmiskunnan keskeisistä päämääristä. Internet-sivu: (Hytönen 2012).

Sisäisenä vaikutteena on myös sisäinen informaatio. Tällä sisäisellä informaatiolla tarkoitetaan mielikuvatietoa, kokemustietoa ja taito-tietoa. Kokemustiedolla tarkoitetaan suunnittelijan henkilökohtaista suhdetta suunniteltavaan kohteeseen. Taitotiedolla taas tarkoitetaan osaamista esimerkiksi tietyistä materiaaleista, suunnittelusta tai valmistuksesta.

4 SUUNNITTELUPROSESSIN VAIHEET

Suunnitteluprosessi koostuu useista erilaisista vaiheista. Yleensä jokaisella luovaa työtä tekevällä tämä kaikki alkaa suunniteltavan tuotteen alkumielikuvasta ja etenee siitä sitten vaiheittain muokkautuen ongelmien ja ongelmien ratkaisujen kautta uusiin ulottuvuuksiin. Suunnitteluvaihe saattaa kestää jopa niin pitkään kunnes itse tuote on valmis. Kuvio 1 on käsityön sekä muotoilun suunnittelun ja valmistuksen teoreettinen malli. Tätä mallia on käytetty tämän suunnittelu ja valmistusprosessin pohjana.

Suunnitteluprosessi alkaa alkumielikuvalla. Alkumielikuva on suunnittelijan ensimmäinen henkilökohtainen näkemys tuotteesta ja se myös vaikuttaa vahvasti koko tuotteen elinkaaren ajan aina valmiiseen tuotteeseen asti. Alkumielikuva voi joko syntyä heti tai tulla esille vasta esimerkiksi erilaisten kokeilujen kautta. Alkumielikuvasta seuraava vaihe on mallin suunnittelu. Luonnostelu on paras tapa saada ideansa näkyviin ja tuoda asiakkaalle myös oma mielikuva tulevasta tuotteesta. Juhlapuvun lisäksi toimeksiantaja halusi suunniteltavaksi pukuun sopivan laukun sekä puvun päälle laitettavan villakankaisen viitan jota somistaisi turkikset.

KUVIO 1. Käsitön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen teoreettinen malli (Anttila 1996, 150).

5 MATERIAALIVALINNAT

Tuotteessa käytetty teknologia vaikuttaa muotoiluun. Teknologialla tarkoitetaan valittuja rakenteita, struktuuria, leikkauksia, liitoksia, materiaalivalintoja sekä ergonomisia, fysikaalisia, ja kemiallisia ominaisuuksia. (Anttila 2005.)

Materiaalien täytyy olla käyttötarkoitukseen sopivia, eli tässä työssä juhlavia ja näyttäviä. Valittujen materiaalien on myös oltava keskenään yhteensopivia. Turkis on luonnonmukainen ja ekologinen materiaali, joten puvun päämateriaaliksi valittiin myös jotain luonnonmukaista, jotta materiaalit olisivat keskenään yhteensopivia. Puvun päämateriaaliksi valittiin silkki, koska silkki on luonnonkuitua ja sen ansiosta myös mukava päällä. Turkissomisteet haluttiin näyttäväiksi ja kuitenkin kevyiksi, joten sopivimpana vaihtoehtona pidettiin kettua. Toimeksiantaja hyväksyi valinnan.

5.1 Silkki-Taffetas Taft

Silkki on materiaalina näyttävän juhlallinen ja se antaa muutenkin ylellisen vaikutelman. Silkillä on sille ominainen kiilto, hienous sekä miellyttävä tuntu. Nämä asiat ovat silkin tärkeimpiä ominaisuuksia. Silkki ei myöskään ole kovin rypistyvää, koska sen elastisuus on erinomainen. Jos silkki kuitenkin rypistyy, niin rypyt oikenevat hyvin silkin elastisuuden ansiosta. Silkki sisältää aina kosteutta joten se ei myöskään ole sähköistyvää.

Ainoastaan mulperiperhosen kehräämiä kuituja voidaan kutsua silkiksi. Silkki on viileää mutta samalla lämmönpitävää. Silkkiflamenteista saadaan hienoja kankaita. Nämä kankaat sisältävät vähän ilmaa ja lepäävät sileästi iholla tuntuen viilentäviltä. Silkki tuntuu erittäin mukavalta ja miellyttävältä hienoutensa ja pehmeytensä johdosta. Silkkiä vahingoittavia ja värimuutoksia aiheuttavia aineita ovat hiki, deodorantit ja hajurvedet, joten niitä käytettäessä on syytä olla varovainen. Tästä syystä silkkivaatteiden kainaloihin ommellaan usein kainalolaput

suojaamaan vaatetta hikitahroilta. (Eberle, Hermeling, Hornberger, Kilgus, Menzer, & Ring 2002, 25.)

Puvun päämateriaaliksi valittiin punamusta silkkitafti, jota kutsutaan nimellä Taffetas Taft. Tämä kangastyyppejä on kahisevaa, tiivistä, sileää, kevyttä ja kiiltävää kangasta jonka loimi ja kude ovat usein eri väriä, jolloin pinta saadaan näyttämään läikehtivältä ns. "changeant" tai Schiller" -efekti. Internet-sivu: ([Www.silkki.com](http://www.silkki.com), 2011).

Juhlapuvun kankaaseen syntyi kaunis hohde, koska silkki oli kudottu kahdesta väristä, punaisesta ja mustasta. Silkkitafti ostettiin Helsingistä, Villisilkki -nimisestä liikkeestä. Tämä liike sijaitsee Yrjönkadulla ja on erikoistunut yleisiin kangasmateriaaleihin. Pelkästään silkkilaatuja on useita kymmeniä. Villisilkki rekisteröi Linnan juhliin myymänsä pukukankaat leikekirjaansa ja myy samaa kangasta vain yhdelle juhluvieraalle samana vuonna. (Hirvikorpi 2006, 113).

5.2 Turkis- Hopeakettu

Turkiseläimellä on karvapeite, joka muodostuu peitinkarvoista sekä pohjavillasta. Karvapeitteen massa muodostuu pohjavillasta ja sen tehtävänä on toimia eläimen lämmöneristeenä. Kuvio 2 on lähikuva hopeaketun turkiksesta. Kuviossa erottuu hyvin pehmeä pohjavilla sekä pitkät mustavalkoiset peitinkarvat saavat aikaan turkin kiillon. Nämä karvat ovat pidempiä ja karheampia, mutta kuitenkin sileämpiä kuin pohjavilla. (Eberle ym. 2002, 6.)

KUVIO 2. Luonnonväristä hopeakettua

Turkiseläimiä on kasvatettu suomessa jo yli 100 sukupolven ajan, joten ne ovat sopeutuneet elämään ihmisten kanssa, ja ovat käyttäytymiseltään ja ulkonäöltään erilaisia kuin luonnossa elävät lajitoverit. Suomi on tällä hetkellä maailman suurin ketunnahkojen tuottaja. (Turkistieto.fi, 2012.)

Hopeaketun väri vaihtelee mustasta hopeanvaaleaan. Luonnonvaraisena hopeakettua tavataan ainoastaan Pohjois-Amerikassa ja Siperiassa. Peitinkarvat ovat pitkiä ja valkeakärkisiä. Karvan hopeisuuden mukaan hopeaketun nahat lajitellaan täyshopeisiin, puolihopeisiin, neljänneshopeisiin ja mustiin. Täyshopeissa nahoissa hopeinen karva ulottuu eläimen kuonosta hännän juureen asti. (Silventoinen-Inkinen & Hart 1986, 126, 127).

Turkismateriaaliksi valittiin pitkän harkinnan jälkeen hopeakettu. Hopeakettu on yksi punaketun tarhatuista värimuunnoksista ja väriltään tummanhopeanharmaata. Kuvio 3 on tarhatusta hopeaketusta. Kuviosta käy hyvin ilmi ketun mustavalkoinen väri vaikka kuvan kettu onkin melko tummaa kantaa. Alkujaan lähes mustasta ketusta on saatu siitoseläinten valinnoilla hyvin hopeanharmaa kanta. Iltapukuun haluttiin jotain näyttävää ja pitkäkarvaista. Valintaan vaikutti osittain se, että turkista ei tuotteessa voinut olla kovin paljon, koska tilaisuudessa, jossa pukua

käytetään, on paljon ihmisiä ja tästä syystä todella lämmin. Hopeaketusta oli mahdollista saada näyttävän näköistä käyttämällä materiaalista vain ohuita suikaleita koska hopeaketun peitinkarva on pitkää ja hyvin pohjavillasta erottuvaa. Hopeaketun värjääminen onnistuu hyvin, koska peitinkarva on mustavalkoista. Valkoiset osat ainoastaan värjäytyvät ja muu osa jää mustaksi. Tässäkin toistuu taas punamusta teema kuten kankaissa.

KUVIO 3. Hopeakettu (Vulpes vulpes) (Turkistieto.fi, 2012).

Hopeaketun nahka ostettiin Saga Furs Oyj:ltä. Saga Furs Oyj on turkishuutokauppayhtiö ja sen pääkonttori sijaitsee Vantaalla. Nahka saatiin poikkeuksellisesti ostaa yksittäiskappaleena vaikka nahat myydään huutokaupoissa tietyn suuruisina nahkanippuina, joita nimitetään loteiksi. Yksittäisiä nahkoja huutokauppayhtiöistä ei yleensä ole mahdollista ostaa.

Turkisinahat myydään raakanahkoina, joka tarkoittaa, että nahkoja ei ole vielä muokattu. Muokkauksella tarkoitetaan raakanahan käsittelyä. Muokausprosessin eri vaiheilla nahasta saadaan pehmeitä, joustavia ja kestäviä. Raakanahat ovat kuivattuja, parkitseemattomia nahkoja. Yhtiö järjestää neljä kertaa vuodessa huutokaupan jonka tarjonta on maailman monipuolisin. Korkealaatuiset turkisinahat ovat peräisin valvotuilta eurooppalaisilta turkistiloilta. (Sagafurs, 2012).

Turkiksia voidaan sekä värjätä että sävyttää monen väriseksi vaikka kuidun heikentyminen asettaakin joitain rajoituksia. Esimerkiksi valkaisu voi heikentää karvaa. Värjäyksellä pyritään parantamaan turkiksen ulkonäköä. Turkisväriaineet kestävät huonosti valoa koska värjäystä ei voi tehdä tarpeeksi kuumassa vedessä. Tärkeimpiä turkisväriaineita ovat hapetusväriaineet (oksidaatiovärit), happovärit, nahkavärit ja metallikompleksiväriaineet. (Sorvari, Niemi & Vänskä 2002, 24.)

Hopeaketusta haluttiin saada saman punaisen sävyinen kuin mitä puvun silkki oli joten nahka lähetettiin Panfur 2000 Oy nimiseen turkismuokkaamoon värjättäväksi. Panfur 2000 Oy on turkismuokkaamo, jossa muokataan, värjätään, kuvioidaan ja sävytetään turkisnahkoja ja lampaantaljoja. Muokkaus eli parkitseminen tarkoittaa nahan käsittelyä siten, että se muuttuu pehmeäksi ja kestäväksi. Muokattu nahka myös säilyy hyvin ja kestää kosteutta sekä lämpöä. Panfur 2000 Oy on perustettu vuonna 2000, mutta yhtiön paikalla on ollut muokkaustoimintaa jo vuodesta 1890. (Panfur 2000, 2012).

Hopeaketun mukaan muokkaamoon laitettiin pala puvun kangasta värimalliksi, jotta lopputulos olisi mahdollisimman lähellä oikeaa sävyä. Värjäys onnistui todella hyvin ja turkiksesta saatiin hohtavan punainen, samaa sävyä silkin kanssa (KUVIO 4).

KUVIO 4. Punaiseksi värjätty hopeaketun nahka

5.3 Muut materiaalit

Punamustan silkkitaftin lisäksi puvun yläosaan ja helmaan laitettiin somisteeksi organzaa. Organza on ohutta, kevyttä ja jäykähköä läpikuultavaa kangasta. Organzaa käytetään usein hää- ja iltapukujen valmistuksessa sekä asusteissa. Päävärinä haluttiin pitää somisteissakin punainen, mutta koska silkkitaftissa oli vivahde mustaa, somisteisiin haluttiin lisätä myös samaa sävyä yhtenäisen kokonaisuuden säilyttämiseksi. Tästä syystä huivin helmaosaan lisättiin muutama suikale mustaa organzaa. Organza ja muut materiaalit, kuten musta villakangas, vuorikankaat, tukikankaat, vetoketjut ja ompelulangat ostettiin Petikon Eurokankaasta Vantaalta.

Pieni iltalaukku valmistettiin samoista materiaaleista kuin itse puku eli silkistä, hopeaketusta ja organzasta. Laukkuun tuleva vuorikangas ja tukikangas ovat myös samoja kuin puvussa käytettävät. Turkissomisteisen viitan villakangas sekä vuorikangas ostettiin myös Eurokankaasta.

6 JUHLAPUVUN SUUNNITTELUPROSESSI

Juhlapuvun suunnitteluprosessi pohjautui Pirkko Anttilan Käsityön ja muotoilun suunnittelun ja valmistuksen teoreettiseen malliin. Suunnitteluprosessi koostuu erilaisista vaikutteista. Tässä luvussa on käsitelty niitä sisäisiä ja ulkoisia vaikutteita, jotka ovat vaikuttaneet juuri tähän suunnitteluprosessiin.

6.1 Suunnitteluprosessin ulkoiset vaikutteet

Tämän suunnitteluprosessin ulkoisena vaikutteena on toimeksiantaja, hänen omat näkemyksensä sekä hänen henkilökohtaiset arvonsa ja asenteensa. Myös tuotteen käyttötarkoitus vaikuttaa paljon suunnitteluprosessiin, joten naisten juhlapukeutuminen yleisesti sekä tilaisuus johon pukeudutaan, eli itsenäisyyspäivän vastaanotto ovat myös ulkoisia vaikutteita.

6.1.1 Naisten juhlapukeutuminen

Etiketin mukainen pukeutuminen on osa hyvää käyttäytymistä. Tilaisuuden arvokkuuden mukaisesti pukeutumalla ei loukkaa tilaisuuden järjestäjiä. Pukeutuminen on tärkeä viesti kuuluen olennaisena osana esivaikutelmaan, jonka annamme itsestämme muille. Ensivaikutelma koostuu ulkonäöstä, eleistä, äänestä, tavasta liikkua, ilmeistä ja käyttäytymisestä ja pukeutuminen on näistä se, joka välittyy usein nopeammin kuin sanalliset viestit. On siis tärkeää pukeutua tilaisuuden vaatimalla tavalla. (Isotalo 2000, 7, 8.)

Oma laaja kokonaisuus pukeutumisessa on myös värien käyttö. Niiden avulla voidaan tietoisesti välittää viesti vastaanottajalle, joten niiden merkitys on keskeinen sekä fyysisesti että emotionaalisesti. Perussääntönä on, että puvuston värikyseen valitaan oma henkilökohtainen pääväri. Päävärin lisäksi asusteet valitaan korostamaan ja tehostamaan puvuston väritystä. (Isotalo 2000, 8.)

Oikeanlainen juhlavaate riippuu aina juhlan luonteesta. Kutsukortissa ilmoitetaan aina, jos juhliin vaaditaan tietynlainen pukeutuminen. Pariskunnan pitää pukeutua samanarvoisen juhlavasti, että pukeutuminen menee etiketin mukaan. Miehen asu määrää aina naisen pukeutumisen trendeistä ja muodista riippumatta. Itsenäisyyspäivän vastaanotolla pukukoodi on hyvin juhlava. Kutsukortissa kehoitetaan pukeutumaan frakkiin ja juhlapukuun. Miehen pukeutuessa frakkiin, nainen pukeutuu hienoimpaan iltapukuunsa. Iltapuku on yleensä valmistettu silkistä, sametista, satiinista, brokadista tai muusta juhlavasta kankaasta. Puku saa olla linjaltaan joko kapea tai leveähelmainen riippuen kantajansa omasta tyylistä. Leveää helmaa kannattaa suosia sellaisissa juhlissa, joissa on tanssia. Puku saa myös olla avokaulainen tai olkaimeton, hihallinen tai hihatton. Mallien kirjo on runsas. (Isotalo 2000, 34.)

6.1.2 Itsenäisyyspäivän vastaanotto

Suomen itsenäisyyspäivää vietetään 6. joulukuuta. Silloin järjestetään tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto eli Linnan juhlat. 6.12.2007 Suomen itsenäisyyttä oli kestänyt 90 vuotta. Ensimmäisen kerran juhliä on vietetty Presidentinlinnassa vuonna 1919. Presidentti K. J. Ståhlbergin kutsumia juhluvieraita oli tunnin mittaisissa juhlissa 150. Silloin kutsun olivat saaneet hallituksen jäsenet. Kutsuttujen joukossa oli myös korkeimpia virkamiehiä sekä diplomaatteja. Itsenäinen Suomi oli silloin kaksi vuotias. Kieltolain takia tarjolla oli vain kahvia ja makeaa kahvileipää. (Hirvikorpi 2006, 21.)

Vuonna 1922 vietettiin ensimmäinen iltajuhlamuotoinen vastaanotto. Vastaanotto alkoi klo 21.00 ja vieraita paikalla oli 1165. Nykyisin itsenäisyyspäivän vastaanotolle kutsutaan noin 1800 vierasta. Valtioneuvoston jäsenet, kansanedustajat, diplomaatit, piispat, Euroopan parlamentin suomalaisjäsenet, yliopistojen kanslerit ja rehtorit, kenraalit ja oikeuslaitoksen ylimmät virkamiehet saavat joka vuosi kutsun. Vakiovieraiden listalle kuuluvat myös aiemmat presidentit, pääministerit ja eduskunnan puhemiehet. Itsenäisyyspäivän vastaanotolle on ollut tapana kutsua myös esimerkiksi merkittävimmät

elinkeinoelämän ja kulttuurin vaikuttajat sekä vuoden aikana menestyneet suomalaiset urheilijat ja taiteilijat. (Hirvikorpi 2006, 21,22.)

6.1.3 Toimeksiantajan esittely

Ensimmäinen ulkoisesti suunnitteluprosessiin vaikuttava tekijä on henkilö, jolle tuote suunnitellaan. Ensimmäinen tapaaminen toimeksiantajan kanssa tapahtui syyskuussa 2007. Toimeksiantaja on keski-ikäinen, normaalivartaloineen vaaleahko nainen. Hänen toiveensa puvun suhteen vaikuttivat olennaisesti tuotteen suunnitteluun. Hän toivoi puvusta melko yksinkertaista ja kaksiosaista, koska kaksiosaisuus toisi tuotteelle enemmän käyttömahdollisuuksia. Puku saisi olla hihatonta tilaisuuden kuumuuden takia, mutta hartioiden tulisi olla jollain tavalla peitossa. Puvussa pitäisi olla olkaimet ja ne saisivat olla melko leveät. Puku voisi olla jonkin verran avoin, mutta ei kuitenkaan liian paljastava. Väristä toimeksiantaja toivoi lämminsävyistä, ei mitään kovin räikeää tai erottuvaa. Käsineitä ei pukuun haluttu. Turkiksen suhteen hänellä ei ollut mitään erityistoiveita, siltä osin annettiin suunnitteluun vapaat kädet. Puvun lisäksi hän toivoi suunniteltavaksi ja valmistettavaksi pientä iltalaukkaa ja jonkinlaista turkissomisteista viittaa puvun päälle.

6.2 Suunnittelijan sisäiset vaikutteet

Suunnittelijan henkilökohtainen historia vaatetusalaalla on yksi suuri sisäinen vaikutte, joka liittyy tähän suunnitteluprosessiin. Historiaan kuuluu työskentely Orimattilan turkiksessa ja opiskelu niin Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa kuin Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa. Suunnittelijan henkilökohtaiset arvot, arvostukset, tarpeet ja asenteet ovat myös sisäisiä vaikutteita.

6.2.1 Orimattilan turkis

Orimattilan turkiksen toiminnassa pienestä asti mukana oleminen on tuonut minulle turkismaailman tutuksi. Orimattilan Turkis on perheyrittäjä, jonka päätoimialana on turkistöiden suunnittelu, kaavoitus ja valmistus mittatilaustyönä sekä yksilölliset muodistukset asiakkaiden toiveiden mukaan. Mittatilaustyönä tehdyt tuotteet ovat valmistettu asiakkaiden omien mittojen mukaan ja turkisten muodistuksella tarkoittaa alkuperäisen tuotteen muuttamista uudelleenlaisiksi esimerkiksi lyhentäen, kaventaen tai kokonaan uudelleenlaisiksi valmistamalla. Turkis on materiaalina hyvä koska se on helposti muunneltavissa uudelleenlaisiksi tuotteeksi. Kesäisin, turkistöiden kysynnän vähentyessä, yrityksessä valmistetaan myös hääpukuja sekä muita juhla-asuja sekä asusteita. Aluksi katselin yrityksen toimintaa sivusta seuraten mutta taitojeni karttuessa osallistuminen vaativiinkin työtehtäviin oli mahdollista. Erilaiset kankaat ja turkismateriaalit sekä niiden yhdisteleminen on siis tullut minulle tutuksi useiden vuosien kokemuksella.

6.2.2 Pukuompelijan perustutkinto

Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen pukuompelijan perustutkintoon kuuluvista opintojaksoista oli minulle apua etenkin materiaalivalintoja tehdessä sekä valmistusmenetelmien suunnittelussa. Opintoihini kuului esimerkiksi kaavoituksen perusteet, materiaalioppi sekä useiden erilaisten valmistustekniikoiden harjoittelu pukuompeluun liittyen. Materiaaleihin tutustuttiin esimerkiksi erilaisten polttokokeiden avulla. Vertailtiin erilaisten kangastyyppeiden ominaisuuksia, tutustuttiin pesuohjeisiin ja tarkasteltiin tekokuitujen- sekä luonnonkuitujen eroja. Silkin ominaisuudet tulivat tutuiksi näiden opintojen kautta kuten myös silkin työstäminen ommellen.

6.2.3 Vestonomiopinnot

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun vestonomiopintoihini on kuulunut turkistietoutta sekä tuotesuunnittelua. Turkistietous ja erilaiset opintojaksot liittyen

turkisten käsittelyyn ovat vaikuttaneet paljon sisäiseen suunnitteluprosessiin. Harjoittelujakso Gemmi furs Oy:llä opintojen aikana tutustutti minut turkiksen ja kankaan erilaisiin yhdistämismahdollisuuksiin. Viikon mittainen vierailu Tanskan Saga Design Centreen mahdollisti tutustumisen erilaisiin turkiksen työstötekniikoihin. Siellä vaatesuunnittelun ammattilaiset ja turkiksen työstämiseen erikoistuneet henkilöt opettivat suunnittelijoille erilaisia turkistekniikoita.

6.3 Mallin suunnittelu ja valinta

Jo mallin suunnitteluvaiheessa on tärkeää ottaa huomioon asiakkaan vartalotyyppi sekä yksilölliset eroavaisuudet esimerkiksi rintavuus, ryhti ja olan korkeuksien eroavaisuus, etenkin jos ne vaikuttavat olennaisesti vaateen tulevaan ulkonäköön. Seuraavassa tapaamisessa toimeksiantajan kanssa oli tarkoitus sopia lopullisesta mallista ja päättää valmistusmateriaaleista, joten luonnostelu oli aloitettava. Luonnosten piirtämiseen katsoin ohjeita, jotta luonnokset toisivat ideat esiin mahdollisimman hyvin. (Drudi & Paci 2001, 15).

Lähtökohdat olivat selvillä, joten oli helppoa siirtää ideoitaan paperille. Mallin valinta tapahtui toisen tapaamisen aikana. Toimeksiantajan kanssa valittiin luonnoksia yhdistelemällä hänen mieleisensä kokonaisuus. Kuviosta 5 valittiin silkkipuvun muoto, kaksiosaisuus, leikkaukset, kellotus ja olkaimet. Kuviosta 6 saatiin organzahuviin idea tosin jonkin verran luonnosta muuttamalla.

KUVIO 5. Luonnoksia.

KUVIO 6. Luonnoksia.

6.4 Valittu malli

Lopullinen malli oli kaksiosainen. Hame oli A-linjainen, jonkin verran helmaan levenevä, tyllillä kohotettu. Yläosa taas oli toppimainen, yksinkertainen ja tyköistuva. Sekä hame että toppi valmistettiin samasta materiaalista, ettei topin ja hameen välistä eroa niin hyvin huomaisi. Topin päälle valmistettiin ohuesta, läpikuultavasta organzasta huivimainen ”kaulus”. Kaulus lähtee toiselta olalta ja kiertää toisen olan yli selän kautta ja kainalon ali jatkuen osaksi helmaa. Turkissomisteet tulisivat kiinnittymään ruusukemaiseen organzaosaan. Organzahuivia olisi mahdollista käyttää myös niin, että se peittää molemmat olkapäät. Kuvio 7 esittää luonnosta valitusta mallista. Huivi olisi siis halutessa mahdollista nostaa myös toisen olkapään yli.

KUVIO 7. Luonnos valitusta mallista.

Viitta taas tulisi olemaan mustaa villakangasta somistettuna turkiksella. Viittaa somistamaan haluttiin samaa punaiseksi värjättyä hopeakettua kuin puvussa käytettiin. Hopeakettu laitettiin somisteeksi vain viitan etureunoihin, kuten liitteestä 1 nähdään. Viitta olisi liian raskaan näköinen silkkipuvun päällä, jos turkista olisi myös helmassa sekä hihansuissa.

Laukku valmistettiin samoista päämateriaaleista kuin itse puku. Liite 2 kuvaa luonnoksia iltalaukun suunnittelusta. Valittu laukun malli on liitteen 2 luonnoksista ensimmäinen eli laukku, jossa organza kulkee viistosti alavasemmalta ylös oikeaan kulmaan. Turkissomisteet suunniteltiin laitettaviksi toiseen kulmaan kevyinä nauhoina, samanlaisina kuin itse puvussa on.

7 JUHLAPUVUN VALMISTUS

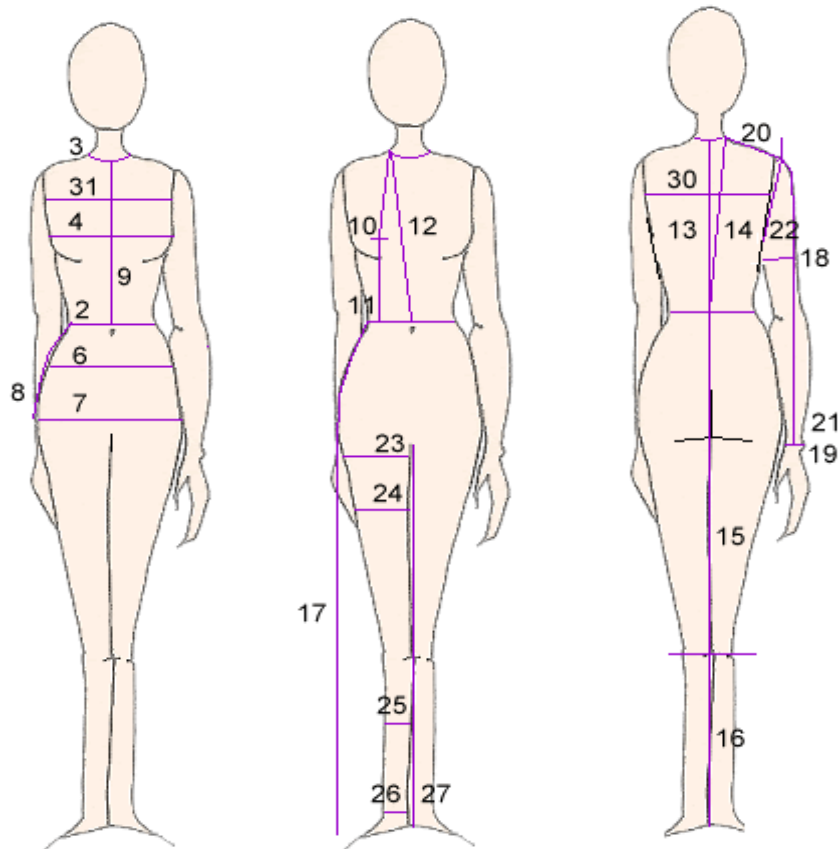
Saumakokeilut sekä erilaisten yksityiskohtien suunnittelu ja valmistustekniikat on mietittävä jo alkuvaiheessa, muuten voi olla vaikea toteuttaa suunnitelmaa. Erilaisten kokeilujen tärkeys tulee ilmi viimeistään valmistusvaiheessa. Tässä luvussa käsitellään valmistusprosessia kokonaisuudessaan, kaavoituksesta valmiiseen tuotteeseen asti.

7.1 Kaavoitus ja kuosittelu

Kaavoitus aloitetaan vartalon perusmittojen ottamisella. Mittojen avulla puvun peruskaava saadaan piirrettyä. Mittauksen sekä silmämääräisten huomioiden perusteella huomioidaan kaikki erityistoimenpiteitä vaativat asiat.

Henkilön, josta mittoja otetaan, on oltava mahdollisimman luonnollisessa asennossa ryhdikkäästi, jotta vartalon perusmitoista saadaan mahdollisimman realistisia. Mittaus tehdään alusvaatteiden päältä poikkeuksena päällysvaatteet. Naisten olisi hyvä pukeutua niihin rintaliiveihin, joita yleisimmin käyttää. Mittaus tehdään vartalon oikealta puolelta aloittaen vyötärön ympärysmittalla. Vyötärön ympärille asetetaan nauha, jonka keskikohta on tarvittaessa kiinnekohta muille mitoille. Mittoja otettaessa on oltava huolellinen, jotta kaikki tarvittavat mitat tulee varmasti otettua. Kuvio 8 on yksi esimerkki mittojenottamisjärjestyksestä ja ohjeista. Otettavat mitat ovat napakoita, mutta eivät saa olla kuitenkaan liian kireitä. (Nicehouse.fi 1998.)

Naisen perusmitat

1. Vartalon pituus. Mitataan pystysuora etäisyys päälta jalkapohjaan.
2. Vyötärön ympäryys. Mitataan vyötärön kapeimmalta kohdalta mittanauhalla.
3. Kaulan ympäryys. Mitataan edessä kaulakuopan ja takana seitsemännen niskanikaman kohdalta kaulan tyvää pitkin. Kaulanympärysmitta on kaareva.
4. Rinnan ympäryys. Mitataan rinnan korkeimmalta kohdalta vaakasuora mitta mittanauhalla.
5. Rintojen etäisyys toisistaan. Mitataan rintojen kärkien etäisyys toisistaan.
6. Ylälantion ympäryys. Lantioluiden kohdalta mitataan vaakasuora ympärysmitta.
7. Lantion ympäryys. Lantiolta pakaroiden ylitse mitattu vaakasuora mitta lantion leveimmältä kohdalta.
8. Lantion korkeus. Mitataan lantioviivan etäisyys vyötäröltä vartalonmyötäisesti.
9. Kaulakuoppa - vyötärö. Kaulakuopan etäisyys vyötäröviivasta.
10. Niska - rintakorkeus. Takana seitsemännen niskanikaman kohdalta siirretään mittanauha kaulan tyvää pitkin etupuolelle rinnan kärkeen.
11. Niska - vyötärö eteen. Jatketaan mittaa 10.

vyötäröviivalle.

12. Kaula - vyötärö eteen. Kaulan tyvestä sivulla mitataan vyötäröviivalle KE-kohtaan.

13. Selän pituus. Mitataan seitsemännestä niskanikamasta vyötäröviivalle. Jos lapaluut ovat hyvin voimakkaasti ulkonevat, otetaan selän pituuden mitassa huomioon lapaluiden aiheuttama pituuden lisäys.

14. Kaula - vyötärö taakse. Mitataan takana kaulan tyvestä sivulla vyötäröviivalle KT-kohtaan.

15. Niska - polvitaive. Mitataan seitsemännestä niskanikamasta polvitaiveeseen.

16. Niska - kantapää. Mitataan seitsemännestä niskanikamasta kantapäähän.

17. Sivun pituus. Mitataan vyötäröviivalta lantion kaarta mukaillen etäisyys jalkapohjiin.

18. Käsivarren ympäryys. Mitataan käsivarren paksuimmalta kohdalta.

19. Ranteen ympäryys. Ranteen ympärysmitta.

20. Olan pituus. Mitataan kaulatyvestä sivulla (samasta kohtaa josta mitattiin kaulanympäryys kaari) olan pituus olan kärkeen.

21. Käsivarren pituus olan kärjestä ranteeseen. Mitataan olan kärjestä, käsivarsi hieman koukistettuna, käsivarren pituus ranteeseen. Mittanauha kulkee kyynärpäähän ja ranteen välissä hieman käden takaosalla.

22. Käsivarren ympäryys olalle. Mitataan olan kärjestä kainalon alitse takaisin olan kärkeen.

23. Reiden ympäryys ylhäältä. Mitataan vaakasuora mitta reiden paksuimmalta kohdalta.

24. Reiden ympäryys keskikohdalta. Mitataan reiden keskikohdalta vaakasuora ympärysmitta.

25. Pohkeen ympäryys. Mitataan pohkeen paksuimmalta kohdalta vaakasuora ympärysmitta.

26. Nilkan ympäryys. Mitataan nilkan kapeimmalta kohdalta vaakasuora ympärysmitta.

27. Jalan sisäpituus. Mitataan haaravälin ja jalkapohjien etäisyys. Mittauksessa voidaan käyttää apuna mittapuuta.

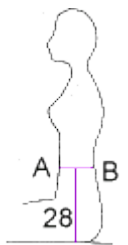
28. Istumakorkeus. Mitataan istuttaessa vyötäröviivalta istuttavalle pinnalle.

29. Vyötärö - haara - vyötärö. Mitataan vyötäröltä edestä (A) haaran kautta vyötärölle taakse (B).

30. Selän leveys. Mitataan käsivarresta toiseen vaakasuora selän leveysmitta. (Tarkistusmitta, jolla varmistetaan kaavan riittävyys)

31. Etuleveys. Mitataan käsivarresta toiseen vaakasuora etuleveyden mitta.

KUVIO 8. Järjestys naisten perusmittojen ottamiseen. (Nicehouse.fi 1998.)

Mittojen ottamisen jälkeen voidaan piirtää vaatteen peruskaava. Kaavalla tarkoitetaan vaatteen osan piirrettyä tasokuvaa, joka muodostaa vaatteen valmistuksen perustan. Kaavoituksessa luodaan kaavat vaatteiden osien leikkuuta varten. Kaava on vaatteiden osan piirretty tasokuva. Se muodostaa vaatteiden valmistuksen perustan. Kaavoituksen tarkoituksena on luoda kaavat leikkuuta varten. (Eberle ym. 2002, 143.)

Peruskaava tehtiin naisten puvun peruskaavan piirtämishojien mukaisesti toimeksiantajan omien mittojen mukaan. Peruskaava on vaatteiden perusmuoto, aina samanlainen. Peruskaavan valmistuttua kaava kuositeltiin halutun mallin mukaisesti. Kuositelulla tarkoitetaan peruskaavan muuttamista suunnitelman mukaiseksi eli saadaan aikaiseksi vaatteiden muoto. Kaavoihin merkitään tuotteen väljyys sekä pituus. Leikkaussaumojen kohdat ja mihin tarvittavat muotolaskokset, joilla vaate saadaan muotoutumaan päälle, halutaan laittaa. Kuositeltuihin kaavoihin on todella tärkeää merkitä langansuunnat sekä hakit eli kohdistusmerkit.

Organzahuivin kaava tehtiin muotoilemalla organzaa sovitusnuken päälle, jotta oikeanlainen muoto saatiin tehtyä huiviin. Muotoilulla tarkoitetaan tässä kankaan asettelua sovitusnuken päälle, jotta mahdollisimman kaunis muoto saadaan syntymään. Kuviossa 9 kangasta on muotoiltu sovitusnuken päälle ja kiinnitetty nuppineuloilla.

KUVIO 9. Organzahuivin muotoilua nuken päälle

7.2 Leikkuuasetelma

Kuosittelun valmistuttua tehdään kaava-asetelma, jota kutsutaan myös leikkuuasetelmaksi. Leikkuuasetelman tavoitteena on saada kankaan materiaalikulutus mahdollisimman vähäiseksi. Kaavat sommitellaan kankaalle siten, että mahdollisimman vähän kangasta menee hukkaan (KUVIO 10). Sovitusvaatteeseen tuleva kangas leikattiin yhtä leveäksi kuin oikeaan pukuun tuleva silkikangas oli, 140cm, joten jo tässä vaiheessa oli mahdollista suunnitella alustavasti lopullista leikkuuasetelmaa. Sovitusvaate on yleensä puuvillakankaasta valmistettu vaate. Sovitusvaate tehdään ensin, jotta mahdolliset muutokset eivät pilaa oikeaa kangasta. Sovitusvaate valmistettiin valkoisesta puuvillakankaasta.

KUVIO 10. Sovitusvaatteen leikkuuasetelma

7.3 Sovitusvaatteen sovituksel ja sovitukset

Sovituksella tarkoitetaan tässä vaatteiden istuvuuden selvittämistä toimeksiantajan päälle. Sovitustilanteessa huomioidaan mitä mahdollisia muutoksia pitää tehdä, jotta asu näyttäisi kauniimmalta ja istuisi mahdollisimman hyvin. Ensimmäinen sovitus tapahtui 5.11.2007. Puku oli melko hyvä jo ensimmäisessä sovituksessa.

Sovitusmuutoksina sovitussvaatteen hameosaa (KUVIO 11) jouduttiin kaventamaan lantion kohdalta. Myös keskietu ja keskitakakappaleita kavennettiin ja sivukappaleita levennettiin, jotta kangas saatiin laskeutumaan mahdollisimman kauniisti. Puvun yläosan, toppiosan, rintamuotolaskoksia syvennettiin. Vyötärön sekä lantion kohdalta toppiosaa taas jouduttiin kaventamaan.

KUVIO 11. Hameen sovitus

Uusi korjattu sovitussvaate sovitettiin vielä kerran 16.11.2007, jotta nähtiin puvun varmasti olevan hyvä ja sovitussmuutosten onnistuneen ennen lopullisen kankaan leikkaamista. Tälle sovituskerralle oli valmistettu myös kokeiluversio organzahuivista turkikssomisteineen, jotta nähtiin kuinka ne pukuun soveltuivat. Huivin muotoa oli haettu jo aikaisemmin sovitussnuken päällä, mutta oli helpompi sovittaa huivia toimeksiantajan päällä (KUVIO 12). Tässä sovituksessa nähtiin kuinka organza sopii haluttuun käyttötarkoitukseen.

KUVIO 12. Organzaosan muotoilua/suunnittelua toimeksiantajan päälle

7.4 Juhlapuvun valmistus

Lopullisesta materiaalista valmistettavan juhlapuvun teko alkoi heti kun kaikki kaavat oli saatu valmiiksi ja sovitukset merkattua niihin. Lopullisesta kankaasta valmistettu juhlapuku oli määrä sovittaa 23.11.2007, jotta se ehdittäisiin saada valmiiksi määräpäivään mennessä. Valmistusta nopeutti se, että työvaiheiden järjestys oli mietitty valmiiksi ja kaavat olivat huolellisesti valmistettuja. Juhlapuvun valmistusvaiheisiin kuuluu kankaan leikkaaminen, saumojen huolittelu, ompelu, silittäminen ja viimeistelyt.

7.4.1 Kankaan leikkaaminen

Ensimmäinen vaihe oli kankaan leikkaus. Kangas tarkistettiin huolellisesti ennen leikkaamista mahdollisten virheiden poissulkemiseksi ja taitettiin kaksin kerroin. Leikkuuasetelma oli valmiiksi mietitty ja kaavat hyvin merkittyjä, joten ongelmia ei tässä vaiheessa tullut vastaan. Hameen kappaleet oli mahdollista asetella kankaalle eri suuntiin, koska kankaassa ei ollut kuvioita eikä kangas muutenkaan näyttänyt erilaiselta vaikka palat leikattiin eri päin (KUVIO 13). Langan suunta piti kuitenkin olla kummassakin sama eli keskelle eteen ja keskelle taakse lankasuora. Lankasuora tarkoittaa kankaan loimen tai kuteen suuntaa.

KUVIO 13. Hameen leikkuuasetelma

Topin kaikki osat leikattiin samoin päin koska kankaan leveys riitti hyvin (KUVIO 14). Saumavaroja jätettiin reilusti, sillä silkkikangas oli todella rispaantuvaa eli kankaan leikkuureuna purkautui helposti. Saumavaralla tarkoitetaan kappaleen ommelviivan ja leikkuureunan välistä etäisyyttä. Kaavat aseteltiin kaksinkertaisen silkkikankaan päälle ja kiinnitettiin nuppineuloilla, jotta kaavat eivät pääsisi liikkumaan leikkuun aikana. Nuppineulat aseteltiin saunavaroihin, jotta itse pukuun

ei jäisi neulan jälkiä. Vuorikangas ja tukikankaat leikattiin samalla kuin itse päämateriaalikin leikattiin. Vuori laitetaan vaatteisiin, koska vuorillinen vaate säilyttää paremmin ryhtinsä ja vuori myös helpottaa vaatteen pukemista.

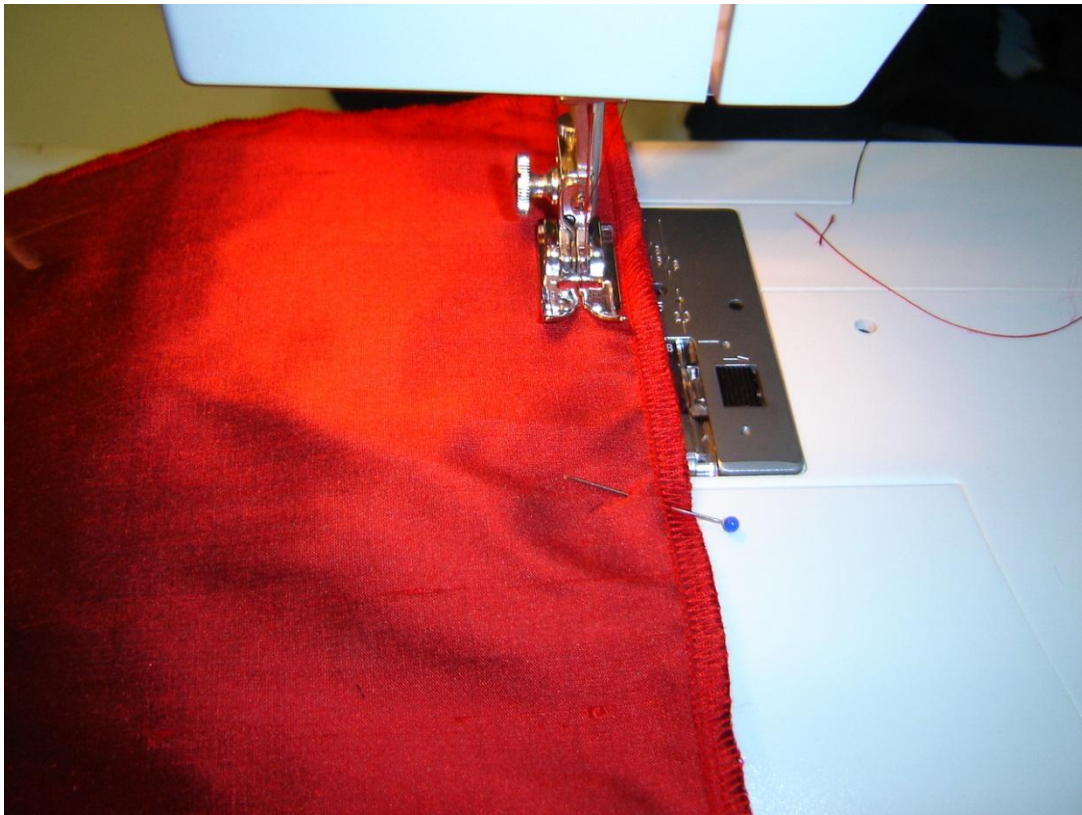
KUVIO 14. Toppiosan leikkuuasetelma

7.4.2 Silkkipuvun ompelu

Leikkuun jälkeen kaikkien osien reunat huoliteltiin saumauskoneella, jotta ne eivät purkautuisi. Huolittelun jälkeen silkkihameen sivusaumat ommeltiin suorasaumakoneella ja toppiosa ommeltiin myös kokoon tulevaa sovitusta varten (KUVIO 15). Neula tarkastettiin, jotta se olisi varmasti ehjä ja terävä, ettei kankaaseen syntyisi turhia virheitä. Ompelukoneen tikin laatu ja sopiva tikin pituus varmistettiin, koetilkun ompelemisella parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi.

Viimeinen sovitus tapahtui 28.11.2007 jolloin sovitusmuutoksia ei enää tullut. Puku oli mahdollista valmistaa loppuun. Vuori oli jo valmiiksi valmistettu joten se piti vain

kiinnittää pukuun. Vetoketjumalliksi oli valittu piilovetoketju. Piilovetoketjun ideana on, että se voidaan ommella pukuun huomaamattomasti. Piilovetoketjut ommeltiin sekä hameeseen että toppiin. Organzahuivi valmistettiin loppuun niin, että siitä puuttui vain turkisosa.

KUVIO 15. Hameen ompelua suorasaukoneella

7.5 Turkissomisteiden valmistus

Muokatun turkisnahan valmistus koostuu useista erilaisista vaiheista, jotta sitä voidaan työstää mahdollisimman hyvin. Juhlapuvun organzahuiviin suunniteltiin kiinnitettäväksi hopeaketusta valmistettuja nauhoja. Nauhat valmistettiin sagatekniikalla, jossa liimavedellä kostutetut kettusuikaleet rullattiin porakoneella ja kiinnitettiin naulauspöytään kuivumaan.

7.5.1 Turkisnahan avaaminen, kostutus, naulaus ja konetus

Ensimmäinen vaihe turkisnahan käsittelyssä on nahan avaaminen. Nahat on avattava jotta niitä päästään työstämään. Tähän asti nahat ovat olleet vielä tupessa eli ns. ”kiinni”. Nahka aukaistaan yleensä aina vatsapuolelta turkisveitsellä leikkaamalla. Turkisveitsi on turkistöihin tarkoitettu leikkausväline, jossa on erittäin terävä terä. Nahka avataan leikkaamalla karvapuolelta vaikka muuten turkisnahkaa leikataan aina nahkapuolelta. Avaamisen jälkeen mahdolliset virheet korjataan ja reiät ommellaan kiinni.

Avattu ja korjattu nahka kostutetaan nahkapuolelta, jotta nahka voidaan naulata mahdollisimman hyvin. Nahkojen naukauksessa kostutettu nahka pingotetaan haluttuun muotoon. Tällä toimenpiteellä parannetaan nahkojen työstettävyyttä ja jatkokäsittelyä. Naulattaessa nahkaa venytetään ja siten voidaan tasoittaa erikokoisten nahkojen kokoeroja pienentäen materiaalihukkaa. Naulaus on nahalle sama toimenpide kuin silitys on kankaalle. Kuivunut nahka irrotetaan naulausalustasta ja tarkistetaan naulauksen onnistuminen (KUVIO 16). (Sorvari ym. 2002. 89.)

KUVIO 16. Naulattu hopeakettu nahkapuoli päällä

7.5.2 Turkisnauhojen valmistus ja kiinnitys

Naulatun ja kuivuneen turkisnahan nahkapuolelle mitattiin ja piirrettiin yhden sentin levyiset suikaleet ja ne leikattiin irti turkisveitsellä. Turkista ei käytetty grotzin eli keskiselän kohdalta, sillä siinä kohdassa karva on lyhyempää kuin lähempänä

sivuja. Tässä tuotteessa haluttiin saada kevyt vaikutelmaa joten se onnistui paremmin turkiksen sivuosista missä turkis on ilmavampaa. Leikatut suikaleet yhdistettiin turkiskoneella pitkäksi nauhaksi. Nauhat kostutettiin nahkapuolelta vesi-liima seoksella ja rullattiin porakoneella toisen pään ollessa kiinni pöydässä. Kuivuneet turkisnauhat irrotettiin naulausalustasta ja kammattiin jotta irtokarvat saatiin nauhoista pois. Lopuksi kammatut turkisnauhat höyrytettiin, jotta niistä saatiin mahdollisimman ilmavia ja kauniita.

Kammatut ja höyrytetyt nauhat kiinnitettiin käsin ommellen valmiiseen organzahuiviin (KUVIO 14) huvin ollessa muotoiltuna sovitusnuken päälle. Nauhat kiinnitettiin sovitusnuken päällä, jotta nähtiin nauhojen oikea kiinnityskohta. Huivin takaosaan turkista laitettiin koko huivin alareunaan (KUVIO 17) ja eteen turkikset laitettiin huivin roikkuvaan osaan pitkiksi nauhoiksi. Turkisosiin suihkutettiin vesi-huuhteluaineseosta, jotta sähköisyys saataisiin mahdollisimman vähäiseksi.

KUVIO 17. Turkisnauhojen kiinnitystä organzaan

KUVIO 18. Organzahuivi takaapäin

Valmis huivi kiinnitettiin silkkipukuun vasemmalle puolelle etukädentielle. Kiinnitys tehtiin käsin ommellen, jotta ommelkohta olisi mahdollisimman huomaamaton. Silkkipuku oli puettuna sovitusnuken päälle, jotta huivi saatiin kiinnitettyä oikeaan kohtaan. Vyötärön kohdalle kiinnitettiin mustat satiininauhat, joiden avulla huivi olisi mahdollista kiinnittää tarvittaessa. Kuviossa 19 satiininauhojen käyttötarkoitus on hyvin nähtävissä.

KUVIO 19. Valmis huivi kiinnitettynä pukuun

Mustan villakangasviitan etureunoihin kiinnitettiin myös samaa punaiseksi värjättyä hopeakettua. Suikaleet leikattiin kolmen sentin levyisiksi ja yhdistettiin pitkäksi, yhtenäiseksi nauhaksi. Nauha kiinnitettiin villakangasviitan etureunaan (KUVIO 20). Toisesta reunasta kiinnitys tehtiin suorasaumakoneella ommellen ja toinen reuna ommeltiin käsin.

KUVIO 20. Turkiksen kiinnitys viittaaan

8 VALMIIN TYÖN LUOVUTUS TOIMEKSIANTAJALLE

Valmis työ luovutettiin toimeksiantajalle 3.12.2007. Asukokonaisuus sovitettiin tässä tilaisuudessa viimeisen kerran ennen varsinaista pukeutumista itse juhlaan. Sovituksella varmistettiin kaiken olevan kunnossa. Organzahuivin helmaosasta roikkuvia turkisnauhoja jouduttiin vähän lyhentämään, mutta muuten asukokonaisuus oli juuri niin kuin pitikin. Helman pituus tarkistettiin (KUVIO 21.) vaikka aikaisemmatkin sovitukset oli tehty puvun kanssa käytettävien kenkien kanssa. Puku istui todella kauniisti toimeksiantajan päälle ja turkissomisteinen organzahuivi peitti kauniisti olkapäät tekemättä olemuksesta kuitenkaan liian raskaan näköistä.

KUVIO 21. Valmiin puvun viimeistelyä luovutustilanteessa

9 POHDINTA JA TULOKSET

Turkissomisteisen juhlapuvun suunnittelu ja valmistusprosessi oli kokonaisuudessaan todella mielenkiintoinen projekti. Alkumielikuva oli voimakas jo alussa. Voisi oikeastaan sanoa, että lopputulos oli melko lähellä alkumielikuvan hahmoa. Eniten suunnitteluprosessiin vaikuttivat itse toimeksiantaja sekä tilaisuus jossa pukua tultaisiin käyttämään eli Linnan juhlat. Jo pelkästään sanasta ”linna” tulee mieleen liehuvat helmat ja arvokkuus.

Muutoksia ideasta valmiiksi tuotteeksi tuli vastaan, mutta ei kovin paljon. Ongelmakohdat liittyivät turkissomisteiseen Organzahuviin ja sen valmistusprosessiin. Juhlapuvussa käytetty organza ei ollut rakenteeltaan samanlaista kuin mitä koeversiossa ollut oli, joten materiaalit käyttäytyivät erilailla ja valmistustekniikoita oli muutettava tästä syystä.

Pukukokonaisuus onnistui hyvin ja kaikki sen elementit, itse puku, pieni iltalaukku sekä puvun päälle laitettava turkissomisteinen villakangasviitta, sopivat hyvin yhteen. Toimeksiantaja oli tyytyväinen koko pukukokonaisuuteen. Aikaa suunnitteluun sekä valmistukseen oli rajallisesti, mutta lopputulos oli kuitenkin onnistunut ja toimeksiantaja sai viettää ikimuistoisen illan Linnan juhlissa turkissomisteisessa juhlapuvussaan.

LÄHTEET

Anttila, P. 2005. Tuotesuunnittelun perusteet. Luentomuistiinpanot. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Turkisalan yksikkö.

Anttila, P. 1996. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Helsinki: Akatiimi Oy

Drudi, E & Paci, T. 2001. Figure drawing for fashion design. Amsterdam and Singapore: The Pepin Press BV

Eberle, E., Hermeling, H., Hornberger, M., Kilgus, R., Menzer, D. & Ring, W. 2002. Ammattina vaate. Porvoo: WSOY

Gronow, J., Koskennurmi-Sivonen, R., Salo, M. & Vekkelä, P. 2001. Visio ja taito. Helsinki: Art-Print Oy

Hirvikorpi, H. 2006. Linnan juhlat kautta aikojen. Helsinki: Teos

Hytönen, E. 2012. Arvot ja asenteet myynnillisessä asiakaspalvelussa : Case Toimeksiantaja. Laurea-ammattikorkeakoulu. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://publications.theseus.fi/handle/10024/39070>. Luettu 7.6.2012

Isotalo, M. 2000. Etiketin salat, Etikettipukeutumisen opas. Jyväskylä: Gummerus Oy

Nicehouse.fi. 1998. Vaatehuone, Kaavoituksen perusteet. Saatavissa: <http://www.nicehouse.fi/vaatehuo/ompelu/perusk.htm>. Luettu 13.3.2012

Sagafurs Oy. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.sagafurs.com/wps/portal/sagafurs>. Luettu: 28.5.2012

Silventoinen-Inkinen, R. & Hart, M. 1986. Pieni turkisopas. Porvoo: WSOY

Sorvari, A., Niemi, S. & Vänskä, V. 2002. Suorat, kiharat, leikatut turkikset. Vammalan: Vammalan Kirjapaino Oy

Panfur 2000 Oy. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.panfur2000.fi/> Luettu 15.5.2012

Turkistieto.fi Tietoa turkisalasta, 2010, Www.dokumentti. Saatavissa: <http://www.turkistieto.fi/turkiselain/tarhaelaimet>. Luettu 28.5.2012

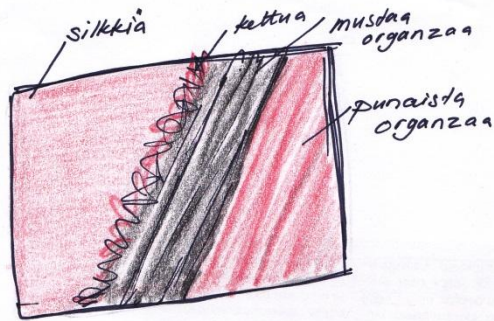
Vekkeli, P., Fleming, N. & Viikamo, J. 2005. Muodin käsiala. Hämeenlinna: Helmi Kustannus

www.silkki.com. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.silkki.com/tietoa.html>. Luettu 14.4.2012

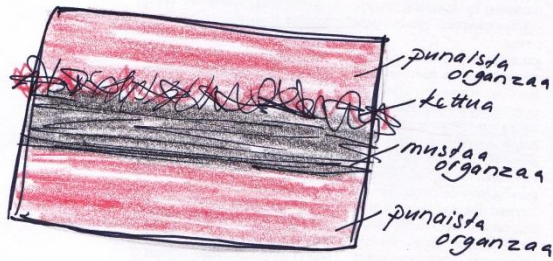
Luonnos turkissomisteisesta villakangasviitasta

Laukku juhlapukuun:

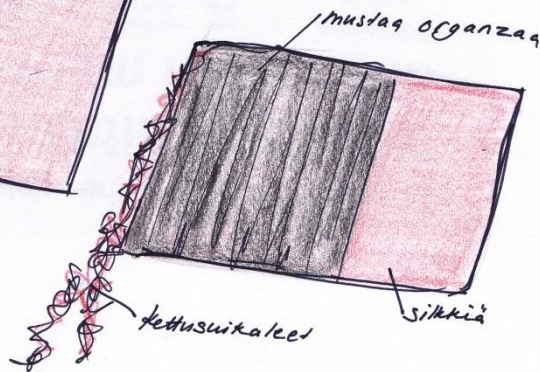
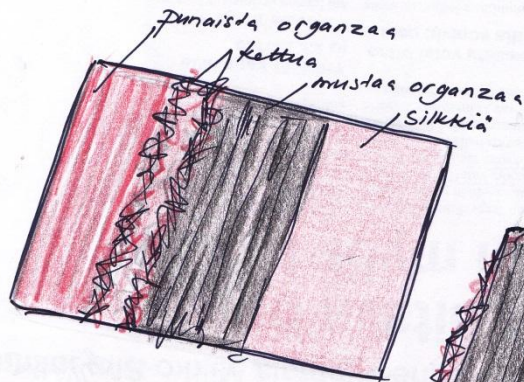

Materiaalit:

- silkki kangas
- organza (pun + musta)
- hopea kettu

Ketjukiinnitys?
~~knit~~
Keinokertainen kinnitys?

Luonnoksia turkissomisteisesta iltalaukusta